

мистецтво». Усі вищезазначені форми роботи практикантів вимагають від педагогів музично-виконавських дисциплін налагоджувати постійну співпрацю з керівниками-методистами; звертати більше уваги на урізноманітнення та збереження виконавського репертуару студентів, формування у них навичок якісного художньо-педагогічного аналізу музичних творів, розвиток виконавської техніки та формування навичок публічного виступу. Це дозволить забезпечити якісну виконавську підготовку магістрантів у закладах вищої мистецької освіти.

Список використаних джерел:

1. Боднарук І. М. Педагогічна практика з музики: навч.-метод. посіб. / І. М. Боднарук. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2012. – 280 с.
2. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г. М. Падалка. – К.: Освіта України, 2008. – 274 с.

Бонь Л.М.

викладач;

Бонь І.І.

завідуючий денним відділенням,

Канівський коледж культури і мистецтв

Уманського державного педагогічного університету

імені Павла Тичини –

відокремленого структурного підрозділу університету

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЧИТАННЯ НОТ З АРКУША – ВАЖЛИВА ПЕРЕДУМОВА ЗРОСТАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МУЗИКАНТА-ВИКОНАВЦЯ

Вільно читати ноти з аркуша – це вміти виконувати незнайомий музичний твір по нотах, вірно відтворюючи нотний текст з дотриманням вказівок автора стосовно темпу, динаміки, фразування та музичного характеру. Таке вміння є одним із основних видів музичної техніки і розвивати його потрібно систематично, від самого початку навчання гри на інструменті. Ця навичка необхідна кожному музиканту, особливо тому, хто бажає стати акомпаніатором, учасником ансамблю чи оркестру. Напрацьовується вона поступово, при створенні сприятливих умов для її розвитку. Коли у всесвітньо відомого піаніста і композитора І. Гофмана, який неперевершено володів цим вмінням, запитали, як досягнути кращих результатів у читанні нот з аркуша, він відповів: «Найкращий спосіб навчитися швидко читати – це якомога більше читати».

Процес розвитку навичок читання нотного тексту з аркуша можна порівняти зі схожим процесом читання літературного тексту. Таке порівняння допоможе виявити головні моменти, що необхідні для успішного розвитку даного виду техніки, і приділити читанню з аркуша належну увагу в роботі. Якщо майбутній читач спочатку вивчає назву букв, їх написання та правильну вимову, то музикант повинен спочатку вивчити назву нот, їх тривалість, розміщення на нотному стані та на музичному інструменті.

Знання нот та їх розміщення на нотному стані є першою умовою для успішного розвитку вміння читати ноти з аркуша. Сюди входить: вміння розпізнавати ноти у скрипковому та басовому ключах на основних і додаткових лінійках нотного стану; знання знаків альтерації; тривалостей нот і пауз; умовних позначень басів та акордів.

Другою важливою умовою є *знання клавіатури інструменту*. Сюди належить – знання розміщення білих і чорних клавіш на клавіатурі, вміння відразу знаходити відповідні підвищені і понижені звуки.

Наступний етап підготовчої роботи – це *перехід до виконання нотних груп*. Музикант вчиться свідомо виконувати групи нот, що об'єднані мотивом, ритмічним малюнком, вчиться знаходити і виокремлювати наголошені звуки так, як учень вчиться читати слова без зупинки і робити в них правильний наголос. І чим більше він буде знати «слів» – різних співзвуч, тим краще та швидше він буде читати нотний текст. Якщо інструменталіст зустрічає знайому групу звуків, то грає її по нотах відразу. Якщо ж йому зустрічається щось нове, то потрібно спочатку засвоїти це нове, використавши деякий час. Саме тому третьою умовою для розвитку читання нот з аркуша є накопичення необхідних «слів», тобто – *знання основних прийомів гри*, найбільш характерних послідовностей звуків, які зустрічаються в мелодії та акомпанементі; знання ритмів, характерних для творів різних жанрів (пісні, танцю і т. ін.). Вивчення таких прийомів розпочинається з простих і розповсюджених. Зокрема, у мелодіях часто зустрічаються елементи гам та арпеджіо, тому обов'язково потрібно вивчати гами в різних тональностях, різними штрихами та ритмічними послідовностями. Поступово кількість вправ повинна збільшуватись і ускладнюватись. Тільки таким чином майбутній музикант накопичить необхідний запас навичок гри, без яких неможливо вільно читати ноти з аркуша.

Виразності у вимові літературного тексту досягають шляхом правильних голосових інтонацій. В музиці ж виразне виконання ґрунтується на правильному виконанні динамічних відтінків, штрихів, фразуванні. Саме тому, четвертою умовою для розвитку навичок читання нот з аркуша є *вміння застосовувати засоби музичної виразності*. Вірне виконання штрихів, нюансів, темпу, ритму – все це допоможе краще відтворити характер зіграного по нотах твору, виявити кульмінацію, яскраво виконати музичні фрази.

Незаперечно, важливою п'ятою умовою є *уважне відношення до нотного тексту та його виконання*. Увагу до тексту та своєї гри музикант повинен виховувати постійно, на кожному уроці і в домашній роботі. Вдумливе відношення до виконання нотного запису, штрихів, нюансів, аплікатури допоможе не тільки виконати твір з першого разу, а й зіграти його більш виразно.

Важливим кроком у розвитку навичок читання нот з аркуша є виховання здібності випереджувати розвиток музичної думки, тобто, «рухатись поглядом вперед». Як і багато інших професійних вмінь, воно виховується згідно загальному методичному принципу «від знань – до навичок». Нотний матеріал повинен бути менш складним, ніж той, над яким працює музикант на уроках по спеціальності.

Отже, для досягнення основної цілі потрібно:

- систематично займатися читанням нот з аркуша на уроці і вдома;
- не зупинятися на одному творі, а, за відведений час, намагатися прочитати якомога більше нотного тексту;

- перед початком гри обов'язково проаналізувати нотний текст;
- в процесі прочитання потрібно випрацювати вміння випереджувати розвиток музичної думки, тобто, «рухатись поглядом вперед»;
- вчитися не зупинятись і не виправляти випадкові помилки, в той же час усвідомлюючи їх причину, адже читання нот з аркуша без зупинок є найбільш важливим завданням.

Беззаперечно, що краще читають з аркуша музиканти з високим рівнем розвитку знань, вмінь та навичок виконавця. Так, наприклад, Ф. Ліст читав ноти наперед за 8 тактів, а А. Рубінштейн ставив перед собою написані від руки ноти і вперше виконував їх так технічно бездоганно та художньо виразно, ніби вони були попередньо вивчені ним до концертного виступу.

Читання нот з аркуша – це мистецтво, оволодіти яким зможе кожний цілеспрямований та наполегливий у своїй роботі майбутній музикант-виконавець.

Список використаних джерел:

1. Баренбойм Л.А. Путь к музицированию. Л.: 1979. – 352 с.
2. Егоров Т.Г. Психология овладения навыком чтения. СПб.: Каро, 2006. – 304 с.
3. Крюкова В. Музыкальная педагогика: 2002.
4. Шахов Г. Игра по слуху, чтение с листа и транспонирование в классе баяна. Музыка: 1987. – 190 с.

Волошенко А.В.

студентка,

*Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова*

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ПАСТЕЛЬНОГО ЖИВОПІСУ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасна освіта в Україні перебуває на етапі реформування, що вимагає удосконалення навчально-методичного забезпечення та розробки нових методик для навчання студентів у закладах вищої освіти. Це питання особливо актуально для оновлення змісту навчання майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

Аналіз наукових джерел показав, що проблемі спеціальної підготовки студентів на мистецько-педагогічних факультетах закладів вищої освіти присвячено праці І. Руденко [4], О. Сиви [5], О. Шевнюк [6], де представлені теоретичні та методичні основи навчання образотворчого мистецтва майбутніх учителів-художників.

Застосування різноманітних художніх матеріалів і технік під час оволодіння спеціальністю вчителя образотворчого мистецтва дозволяє студентам краще підготуватися до майбутньої професії та урізноманітнити власний творчий досвід. Особливе місце серед художніх технік займає пастельний живопис.

Значний внесок у дослідження методики навчання мистецтву пастельного живопису зробили сучасні художники-педагоги О. Берлач [1], Д. Гаврилов [2], А. Чихурський [1]. Художники-практики, спираючись на багаторічний